

Post eum rugiet sonitus. Sive ut alii dixerunt: fremet vox.

Tonabit voce magnitudinis sua, & non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Cum positus in extremo terrae hominibus, Deus in memoriam venerit: ilico super infirmitate mortalitatis suae, gementes ad eum rugient, sicut Propheta ait: Rugiebam à gemitu cordis mei, & tunc hic rugitus faciet sonitum in affectu orationis, clamantium ad Deum: qui perveniat usque in caelum. Unde & tonabit eis Dominus voce praeceptorum suorum, ut timeant à facie eius. Quo fragore tonitruum simul agnosce: quia Deus ante desiderium eorum investigabilis sit & immentus.

Tonabit Deus in voce sua mirabiliter: qui fecit magna & inscrutabilia. Alii dixerunt: tonabit Deus, Deus mirabiliter operatur: quando istud tonitruum nominis sui quo in toto mundo famae ejus notitia crebescit, in auribus facit animae personare.

Qui praecipit nivem, ut descendat super terram: & hyemis pluvius, & imbri fortitudinis sua. Nivem candorem gratiae, quae per baptismum fidelibus Spiritus sancti dona tribuitur, superius diximus posse significari: & exempla illic testimoniorum de scripturis multa protulimus, de quibus & illud Davidicum, ubi ait in psalmo: Nive dealbabuntur in Selson: quod est in umbra. Hoc igitur ait, quod caelestis, id est Deus de caelo veniens, reges quoque discreturus sit & separaturus: sive in umbra sint dealbandi: ubi hoc mihi significare videtur: quia regeneratio vetustissimorum hominum in Christo, obumbrante Spiritu sancto esset efficienda. Haec igitur gratia, nivis nomine significata: ex praeepto divinitatis descendit in terram, quod est per Jesum Christum venit ad homines: per quam vetustas nostra instauraretur in melius. Contra hanc gratiam Christi, tribulationes persecutionum futuras in pluvius hyemalibus voluit indicare, & propter graves pressuras, hyemales pluvias dixit: quas tamen imber fortitudinis Spiritus sancti, esset superaturus, quia eis dictum est: Non enim vos estis qui loquimini: sed Spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis.

Qui in manu omnium hominum signat: ut noverint singula opera sua. In manu, id est, in liberi arbitrii potestate: secundum imaginem & similitudinem Dei, qua homo est à Deo conditus & creatus: habet hanc sapientiam veluti quodam signo divinae operationis impressam, ut juxta liberi arbitrii judicium noverit unumquodque hominum opera sua: sive ut alii dixerunt, infirmitatem suam noverit: id est, ut vasa fragilia se subita morte confringi.

Ingrreditur bestia latibulum suum, & in antro suo morabitur. Bestiam istam, inventorem malorum diabolus non absurdè sentimus: qui idcirco, & singularis ferus dicitur: quia procedit sive superat malitia ejus, malitiam omnium operantium iniquitatem. Haec igitur bestia rationalis, ingreditur latibulum suum, peccata scilicet humanum: quando ex permisso judicii Dei, potestatem accipit hominibus dominandi, & in antrum quod suum fecit, sibi constituit habitationem. Sive antrum vel etiam latibulum diaboli, omnes peccatores intelligendi sunt: duri videlicet infidelitate vel faxei: quos vitis suis atque illecebris possidet, & in quorum cordibus criminibusque requiescit.

Ab interioribus egredietur tempestas, & ab arduo frigus. Non mihi videtur quod de istius mundi plagis, sive qualitatibus, vel etiam secretis ejus motibus dixerit, sed quemadmodum diximus antrum sive latibulum demoniorum, esse humana praecordia: ita haec interiora cum ea ingressi fuerint, secreta eorum & abdita intelligamus consilia: unde in hunc mundum persecutionum tempestates venire creduntur, ut & peccatores conterant sicut Aegyptios, quibus venit immisso per angelos malos. Et sancti eadem tempestate tribulationum nimia conturbentur, sicut quidam eorum ait: Gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Frigus quoque ejus infidelitatis immittitur, ut à charitate Dei, & calore fidei discedentes, in algorem negationis incurrant, quae omnia imitantur daemones per ministerium, & sententias principum, & infidelium potestatum. Arcturus vero, quia in sinistra mundi est constitutus, adversariam partem significat: de cujus climate ventus Aquilo gelidus spirat contra meridiem.

Flante Deo concrevit gelu, & rursus latissime funduntur aquae. Quod hic dixit flante Deo concrevere aquas, id est glaciari, & concretas fieri, in psalmo è contrario dicit: Fla-

vit, inquit, spiritus ejus, & fluent aquae: id est resolventur ac defluent. Sed sive hic flante Deo, sive in psalmo flabit spiritus ejus, jubente Deo, sive jubebit spiritus, intelligere possumus. Et quod hic dixit, concrevit gelu: hoc in psalmo superiore versiculo ait: Emitit crystallum suum sicut frusta panis. Ita autem hyemali tempore fieri novimus, ut flante, id est jubente Deo, nimio frigore densentur, vel etiam concrevant aquae, & iterum tempore aëris resolvantur. Secundum mysticos vero intellectus in praeteritis generationibus ob meritum suum relinquente Deo genus humanum: flatu oris Dei & justitiae ejus manante sententia, dum retraheretur ab igne divino, omnis creatura concreta est tanquam gelu, & à vera Dei cognitione, frigoris sui immentitate constricta. Nunc vero per gratiam Domini & Salvatoris nostri, sicut ait Petrus Apostolus: Tempora ignorantiae despiciens Deus: rursus ab illo algore oblivionis atque duritia, quae sicut longi temporis gelu obdurerat, charitatis Dei igne solvantur aquae populorum, ut fluant & recurrant ad Deum.

Frumentum desiderat nubes. Hoc est frumentum, de quo Dominus in Evangelio ait per Parabolam, dicens: Colligite zizania in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Proinde hoc vivum frumentum, doctores quoque Ecclesiae, qui velut nubes portant aquas Evangelii, audire desiderat: sicut & illi qui erant de hoc frumento dominico, habitantes Antiochia Pisdiae: rogabant Paulum & Barnabam, ut loquerentur eis verbum Dei, quod fecerunt Apostoli suadentes permanere in gratia Dei. Cornelius quoque ad Petrum ait: Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus, audire omnia quaecumque tibi praeepta sunt à Domino. Et Moyses ait: Excipiat velut pluvia eloquium meum: & descendat sicut ros verba mea. Unde & Apostolus ait: Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Haec nubes potest & ipse Dominus, id est, assumptus homo in Deum intelligi, sicut Propheta praenunciavit, dicens: Ecce descendet Dominus in nube levi in Aegyptum: Per quem divina gratia & doctrina caelestis, mundo effundenda praenunciabatur. Et pulchrè nubes levis dicitur: sive quia ipse Salvator peccatum non fecit Agnus Dei: sive quia Virgo Maria Mater Domini, non ex virili semine aggravata levis nubes est dicta.

Et nubes spargunt lumen suum. Quae lustrant cuncta per circumitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit, ad omne quod praeecepit illis super faciem orbis terrarum. Lumen utique Evangelii, praedicationum coruscatione mittentes: lumen Evangelii spargunt supra corda credentium. Alii vero interpretes dixerunt: Et ipsa per circumitum veritatis in gubernaculis, ad operanda omnia quae mandaverat eis. Haec sunt igitur quae mandavit, & praeecepit ceteris nubibus suis dicens: Ite in universum mundum, praedicate Evangelium universae creaturae. Proinde quasi vento spiritu Dei, quo ut nubes agebantur, prohibiti sunt ire Bithyniam, & de Judaea Romam illis transire praeeceptum, & ita sicut ista editio continet, orbem universum lustrantes circumierunt.

Sive in una tribu, sive in terra sua, sive in quocumque loco misericordia sua eas juserit inveniri. Hoc est quod ipse Dominus ait in Evangelio: Eritis mihi testes in Jerusalem & Samaria, & usque ad ultimum terrae: ubi illud praecipue intuentum est, quod ait: In quocumque loco misericordiae suae juserit inveniri: ubi per gratiam Christi, atque pietatis suae misericordiam, significavit ad fidem revocandos.

Ausculta haec Job: sicut & considera mirabilia Dei. Admonet Helium ut sacramenta in Christo & Ecclesia adimplenda, Job aure cordis diligenter intendat, & in mentis suae specula constitutus: ubi etiam vigilantia contuendi docetur stare: consideret miraculorum Dei futura mysteria, quae per nubes rationales operaturus sit.

Nunquid scis, quando praecipit Deus pluvius, ut ostenderent lucem nubium ejus? More Prophetarum pro factis futura commemorat. Praecipit igitur Deus pluvius evangelicis, ut nubium suarum lucem, id est, sancta opera sua doctores per infusionem fidei demonstrarent, & haec ad illuminandos homines misericordia caelestis operatur.

Nunquid nosti semitas nubium magnas, & perfectas scientias? Hic dum dicit perfectas scientias, de rationalibus se nubibus evidenter ostendit dicere, & praedicatorum viis, & subtilium sensuum semitis. Dic mihi quæso: si cognoscere potuisti, quae semitæ in nubibus sunt magnae & perfectae

scientiae? Figurabat haec dicendo, apostolicas nubes: quarum una citissima nubes ait ad salvatorem: Tu es Christus Filius Dei vivi: quae quoniam suspensa à terra, & proxima erat caelo, respondit ei Dominus: Hoc tibi non revelavit caro & sanguis: sed pater meus. Alius vero Apostolus tanquam nubes plena aquis perfectae scientiae, à tonitruo Evangelii copiosum imbrem effundit ita dicens, In principio erat verbum &c. Quo validissimo tonitruo ubique resonante: ut omnem terram ad fidem religionis tremore concuteret: alius in Judaea per iteratam nativitatem exortus: velut parva nubecula ita crevit, & flante spiritu dilatatus est: ut pluvias mysteriorum à saeculis secretorum perfectae scientiae: usque ad Illyricum spargeret, aliasque totius mundi regiones largis effusionibus irrigaret. Et hinc est ut aliqui eorum appellarentur filii tonitru: alius vero diceretur filius suspendentis aquas.

Nonne vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra Austro? Alii dixerunt, tua stola calida est. Hoc quidem verum est: quod meridians ventus sit calidus, quo flante etiam vestimenta hominum, vel corporum, quae animalium vestimenta sunt, concalescunt. Sed quia nubes, homines sanctos, veritas prophetiae nos intelligere compulsi, ventum calidum à meridie spirantem: ferventem fidem, vel gratiam Spiritus sancti ardentem, & clarius illuminantem intelligamus, vel ipsum Dominum nostrum, de quo legimus: Deus ab Austro venit: quo rationalem terram perflante, virtutes animi, quae sunt vestimenta interioris hominis, inardescunt: & ideo vestimenta appellantur, quoniam ipsi qui eis utitur, pulchram animam faciunt & decorant. Et ob hoc hortatur Apostolus dicens: Fratres induite vos sicut electi Dei & dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, &c. Et haec igitur ab Helio, sicut & alia, spiritu prophetiae dicuntur.

Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos: qui solidissimi, quasi are fusi sunt. Haec ab Helio juxta literam in injuriam Job per Ironiam dicuntur. Haec igitur prima fronte intellectus hujus dicta sunt. Nunc vero secundum prophetiae spiritum, sensum mysticum persequamur: ut caelos scripturas sanctas intelligamus, quae de caelo datae sunt hominibus: quarum perpetuam ex aëris soliditate voluit demonstrare. Sed dicit quispiam: quomodo aeternae erunt scripturae divinae, si mundus certo fine, Deo denunciante, est terminandus? sic enim ait in Evangelio: Caelum & terra transibunt. Verum est quidem, quod librorum pelliculae cum ipsis literis abolendae sunt: sed quia subjungit Dominus, Verba vero mea non praeteribunt: proculdubio quod eidem apicibus pollicetur, erit aeternum. Hos igitur caelos, ait Helio, in quibus est divinitatis secreta dispositio, tu forsitan cum Deo velut simili polens sapientia, fabricatus es, quos Deus aeternus ante mundi constitutionem praefixit quandoque crumpere in corpora literarum, qui in illo aeternaliter erant: non jam existentes, sed ipsi soli praesentiae suae luce conspicui. Et caelos, sanctos angelos non absurdè sentimus: qui propter caelorum habitationem, rectissime caeli dicuntur, & sunt velut aeternitate solidati. De quibus psalmista singulari nomine ait: Caelum caeli Domino. Secundum tropicum intellectum caeli, & sancti omnes propter caelestem conversationem, & propter praedicationem mandatorum caelestium nuncupantur. Helio autem si prophetiae spiritum habuit: secundum hunc intellectum quem diximus, potuit contemplatione mentis suae, haec in Christo revelanda cognoscere: & aliis modis, quibus videtur caelorum nuncupationem sensisse, licet hoc ipsum in irrisionem sancti Job dici non debuere.

Ostende nobis, quid dicamus illi, Nos quippe involvitur tenebris. Insultantis verbum est, & exprobrantis, ostende nobis: cum illud verum dicat: sed ad comparationem scientiae sub ignorantiae tenebris commanent. Nam quomodo à sancto Job discere inquit, quem in verbis suis reprehendit & reprobat? Ostende, inquit, o Job, si aliquid amplius, & melius nosse te arbitraris: quoniam nos grandis ignorantiae atque inscientiae tenebris detinemur. Certum est ergo quod Helio deridens Job atque subfannans haec dicat.

Quis narrabit ei qua loquor? Etiam si locutus fuerit homo, devorabitur. Dixi tibi quidem, o Job, ut ostenderes mihi quid loqui possem: sed haec ipsa quae de Deo dico, quis ei ausus est loqui? Certè si locutus fuerit quispiam, quod ei omnino non expedit: pro hoc ipso peccato temeritatis, & irreverentiae devorabitur, ut hic Helio ait. Ita in

psalmis legimus. Devorati sunt juxta Petram iudices eorum: ubi intelligitur peccato diffidentiae devoratos atque absorptos iudices populi Israelis in eremo: qui non crediderunt quod possent de Petra aquarum flumina virtute divinae promissionis educi.

At nunc non vident lucem. Subito aër cogetur in nubes: & ventus transiens fugabit eas. Ita infelicitate hujusmodi excaecati sunt: ut flant quemadmodum aër quando crassescit in nubes: & ita in justo judicio Dei velut venti in impetu auferentur: sicut impii quos dejicit ventus à facie terra. Alii dixerunt: omnibus autem non est visibile lumen, quod fulget in nubibus & spiritus transit & fugabit eas. Hic mysticum nescio quid locutus est, quod jam non omnibus resplendet illuminatione Evangelii. His utique non resplendet, quorum sensus excaecavit Deus, ut non videant lumen Evangelii gloriae Christi: qui est imago invisibilis patris: Hic igitur spiritus iustae sententiae Dei, fugabit eos à cætu beatorum: ut non videant lumen Evangelii gloriae Christi.

Ab Aquilone aurum veniet: & à Deo formidolosa laudatio. Audivi quemdam ita dicentem, quod ætatis tempore sole in Aquilone nascente aurora ardentior rutilat: ita ut ipse sol colorem aureum praeferat: & inde Helio loqui videatur aurum venire: id est, mundo flammearum rotam Solis obvertit & super hoc praclarum sydas sit ad Deum hominibus formidolosa laudatio. Nos autem aurum sanctos intelligimus, qui secundum spiritualem sensum ab Aquilone diaboli, sanguine Domini redimuntur. Hoc igitur modo venit ad Deum cæcus sanctorum cum tremore laudantium eum: ac sibi cum quadam formidine, incredibile arbitrantium, quod potuerunt de hoste gravissimo liberari. Quotidie quoque examinationibus, velut aurum flammis tentationum excoctum, de fornace mundi istius eruntur. Alii dixerunt, ab Aquilone nubes colotis aurei: in his est magna gloria & honor omnipotentis: non invenimus similitudinem virtutis ejus. Ita enim sanctos homines, qui sunt nubes Dei, tentat frigus Aquilonis, ut eos pretiosos, & igne charitatis rutilos reddat. Et idcirco magna gloria Domini & honor omnipotentis est. Non invenitur alius similis virtutis ejus, qui tanta bona ex rebus contrariis speret.

Digne eum invenire non possumus. Magnus fortitudinis & judicio & justitia, & enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri, & non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes. Quoniam, inquit, sicut fortitudine magnus & potens est Deus: ita judicio & justitia verus est, & enarrari non potest. Idcirco sicut est, à creatura sua quae adeo imbecillus est & infirma, non potest inveniri: propter quod magni viri atque cordati non praesument scrutari incomprehensibilem, neque contemplari invisibilem conabuntur. Hoc autem totum in sancti Job exprobrationem dicitur: qui dixerit se à Deo, sine ullo iniquitatis merito flagellatum. Alii dixerunt, qui iuste judicat, non putas audire eum, propterea timebunt eum homines: timebunt quoque & sapientes corde: hoc inquit, quia Deus iuste judicat: apud quem non est personarum acceptio. Omnes sapientes & idiotæ considerantes semetipsos, timebunt eum: scientes quia secundum modum justitiae suae ultor iniquitatum est: exaudiet enim iniqua patientes.

Caput XXXVIII.

RESPONDENS autem Dominus Job de turbine dixit: Sermone terribili, & increpativo arguendus Job, responsum à Domino accepit: hoc enim ipsum quod de turbine dicitur: ad terrorem pertinet objurgationis: quod esse ut dixi increpandum à Domino. Dixerat enim Job se justum injustè à Domino castigatum: de turbine ergo Dominus ait:

Quis est iste involvens sententias sermonibus imperiis? His verbis amovetur Helio cum suis consulis atque permixtis disputationibus contra Job: ubi Dei verba videntur intelligi. Et si tu, o Job, loquendo talia in me, delicta aliqua commisisti: iste quis est qui te audeat redarguere: praesertim cum ad increpandum non sit idoneus qui velut melior objurgare te debeat? Amoto igitur Helio de medio cum imperiis ejus sententia, convertit se Dominus ad Job, & ait ei: ut ad increpationem ejus audiendam se praepararet, dicens hoc modo.

Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te: & responde mihi. Omnis igitur qui cum Deo est locutus, lumbos prius castitate jubetur accingere. Populus etiam legem auditurus, & pascha celebraturus in eremo, lumbos mentis jubetur accingere: ne fluctuantes sinus carnalium cogitationum, gressum sanctæ conversationis impediant: vel super lumbos nostros corporeos vestimenta præcingimus. Dicendo ergo:

Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ? Indicamibi si habes intelligentiam. Deo respondere non potuit: quasi hoc modo loquitur ei Deus. Tu igitur Job, qui circa unum homunculum injuste me arguis operari: ubi eras cum ego mundum, quem ex nihilo feceram gubernarem: & cum omnem creaturam moderatione justitiæ regam: in te eram injustitiæ aliquid acturus? Hic Deus hoc sermone sub animalium, aviumque nominibus, magna & valde obscura, & Ecclesiæ sacramenta contexit. Deus ergo secundum mysticos intellectus in prædestinatione Apostolos præcipuos sanctos Ecclesiæ fundamenta constituit: sicut ait Apostolus: Superædificati, inquit, super fundamenta Apostolorum & Prophetarum. Sive ut alii dixerunt: ubi eras cum fundarem terram: id est, cum Ecclesiam de terra humani generis congregatam, virtute fidei stabilirem.

Quis posuit mensuras ejus si nosti: vel quis retendit super eam lineam? Virtutem suam Deus & potentiam mensuralique, & mundi conditionem describit: super quem lineam boni rectique operis sui tenderit. Aliter: mensuræ Ecclesiæ sunt à solis ortu usque ad occasum: in qua adhuc mensuræ intelligi possunt, æqualitas & plenitudo Trinitatis: cui Ecclesiæ dicitur per Prophetam: In exortu ejus dilata locum tabernaculi tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende, ne parcas, longos fac funiculos tuos, & clavos tuos consolida: ad dextram & sinistram penetrabis: semen enim tuum gentes hereditabit: & civitates desertas inhabitabit. Super has igitur mensuras locorum omnium: universum mundum recte fidei tendit: ut esset omnibus in Christo credentibus labium unum: hæc ergo mysteria ante sæcula constituta, Job quippe qui dum non esset, scire non potuit. Sive mensuras Ecclesiæ, diversitates gratiarum recte intelligimus, quas Apostolus divisiones spiritus appellavit: qui ita cum de diversis gratis diceret, ait: Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens unicuique prout vult: Item ait, unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Per has igitur gratias intentio est contemplationis, velut linea recte credentium in Deo: sicut dicitur in Actibus Apostolorum. Erat illis cor unum & anima una in Deum.

Super quo bases illius solidate sunt? Unde potuit creatura rationalis & sapiens, opus creatoris antequam esset ipsa cognoscere: cum etiam nunc vix posset aliqua ex operibus ejus sensu attingere. Aliter, super quo bases terræ Ecclesiæ solide stabiliantur, nisi super Christum Petram, qui est principium fundamentorum ejus. Bases autem Ecclesiæ, sunt sancti quique potentes & fortes: à quibus eadem sustinetur & regitur. Alii dixerunt, super quo circuli ejus fixi sunt: ut intelligamus pondus roboris mundi secundum illum sensum esse: quo psalmista de hoc loquitur, dicens: Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur. Circuli enim rotundi figura est, figuris cæteris pulchrior. Nam circulus ex omni parte sibi est congruus & æqualis: totusque per semetipsum solidus vadit: & inter oculorum aciem, per suum infinitum habitum, quia sine ullo fine semper in semetipsum recurrit, & inexplicabiliter ducitur. Hic igitur significare mihi videtur hominem in nullo sibi adversantem, neque se ex parte aliqua oppugnantem, quales erunt in futuro beato sæculo: tunc enim caro non concupiscet adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Quamvis hujus pacis beatitudinem etiam in hoc sæculo nonnulli sancti ex parte præferant: non quidem nullam interioris exteriorisque se in ipsis sentiendo discordiam: sed hostilem vitiorum exercitum resistitibus fortiores superando virtutibus: ut Helcana pater sancti Samuelis vir unus dicitur est: Sic itaque totus in se erit fibique conveniens: & immobiliter in illa gloria ac sine fine consistens. Hi igitur circuli figurati per dilectionis Dei copulam, ligno crucis affixi sunt: & unufquisque eorum dicit: Confido enim, quia neque mors neque vita, &c.

Aut quis demisit lapidem angularem ejus. Hic lapis an-

gularis Christus, qui à Deo patre positus est in fundamento terræ dominicæ: ipse enim non solum fundamentalis, sed & angularis: in quo duo populi, Judæorum videlicet, & gentium continentur. De quo & psalmista ait: Lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: Et Apostolus ait: Ipso summo angulari lapide Christo Jesu in quo omnis structura compaginata crescit in templum sanctum. Hunc igitur pater demisit in terram ut in fundamentum poneretur.

Cum me, laudarent simul astra matutina, & jubilarunt omnes filii Dei? Demisso itaque in fundamentis Sion lapide pretioso, qui est secundus homo de cælo celestis, laudaverunt, inquit, me simul astra matutina, & jubilarunt omnes filii Dei. Astra & filii Dei angeli intelliguntur: qui in nativitate salvatoris exultaverunt: Sicut ait angelus ad pastores. Ecce evangelizo vobis gaudium magnum: quia natus est Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Item Evangelista: Et subito facta est cum angelo multitudo, & cætera. Ideo autem angeli astra matutina dicuntur, quia inter creaturas rationales primi facti sunt in die qui est Christus, & filii Dei sunt: non sunt filii tenebrarum: sicut illi qui de eorum numero collapsi sunt, facti non solum filii tenebrarum: sed etiam rectores tenebrarum, id est, hominum peccatorum. Tunc voce magna, sicut supradictum est, laudaverunt me omnes angeli mei. Quemadmodum in illius oviculae humani generis salute laudantes Deum gavisi sunt. Item astra matutina omnes filios Ecclesiæ non absurdè sentimus: qui per baptismum renascuntur Christo: sicut ait Apostolus ad Ecclesiam scribens: Omnes vos estis filii per fidem in Christo Jesu. Hi ergo propter vigiliam matutinam, in qua Dominus resurrexit, astra matutina dicuntur: vel pro incipientibus gratiæ novo lumine: unde & Neophyti nuncupantur.

Quis conclusit ostiis mare, quando erumpebat quasi de vulva procedens. Cum in conditione mundi aquæ omnem terram operirent, & tenebræ essent super faciem abyssi: tunc secundum fidem libri Genesis, præcepit Deus die tertio, ut omnes aquæ in locum unum congregarentur. Quibus etiam terminum finemque imposuit: ne se foras limites suos: ad operiendam terram rursus effunderent. Vulvam de qua mare procedebat, ipsam terram subjacentem possumus intelligere, ut de ea & in ea aquam creatam à Deo esse credamus. Duas enim partes mundi magnas, cælum & terram Deus ex nihilo fecit: & ima earum de materia informi: cæteras autem creaturas distinctas sive formatas instituit, inter quarum creationem, & aquas credimus factas: quarum quidem conditionem, in principio Genesis scriptam non legimus: aliarum verò penè omnium factura in libris dominicis recensetur: licet & de ipso mari sanctus David dixerit, cum de beato viro loqueretur: Spes ejus in Domino Deo ipsius, qui fecit cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt. Hunc ergo maris processum, effusionem aquarum dicere mihi videtur: qui de occultis venarum terræ sinibus emanabat, & operiebat omnem faciem terræ. Quod in diluvio manifestius factum legimus, ubi dicitur: Et omnes fontes abyssi magnæ erupti sunt. Proinde vulvam maris, terræ finem dictum existimo, ut mare de eadem progenitum noverrimus. Sed dicit aliquis: Ego aquarum moles cælo & terræ dico esse congenitas, & simul creatas. Denique de aquis quemadmodum & de terra fecit Deus sive produxit cæteras creaturas. Si ergo hoc opinionem istam confirmat: ut ideo & aquæ ex nihilo create dicantur: quia & de ipsis alia & alia in ipsis jubente Deo quam plurima animalia processerunt: de cælo quid dicemus, quod est pars mundi præstantior: de quo non legimus, quod ex eo quasi de informi materia aliquid procreatum sit. In quo etiam, quod ad majorem decoris ejus pertinet pulchritudinem, stellas ac diversos astrorum globos Deus fecit, ordinavit, & composuit. Et juxta hanc assertionem, meliora erunt maris & terræ elementa: quam cælum, cujus ornatum pulcherrimum admirantes suspicimus: quoniam præcellit vel maxime cæteras creaturas.

Cum ponerem nubem vestimentum ejus, & caligine illud quasi pannis infantie obvolverem. Cum ergo ait, magnum sit mare latitudine, & longitudine & profundo: per fortitudinem tamen potentiæ mee illud velut parvum elementum, nube tanquam vestimento contexi & caligine, modicis videlicet & vilibus rebus operui, quæ assimilantur pannis infant-

tie. Et quia mare superius diximus quasi de vulva procedere: servans translationem nominis, ipsum mare velut parvulum procreatum: tanquam pannis infantie ait caligine obvolutum: sive ut alii dixerunt, & nebula obvolvi illud.

Circumdedit illud terminis meis: & posui vectem & ostia, & dixi: Usque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Termini isti, divini sermones sunt: qui sententia immobili, velut termini defixi intelliguntur: hoc ipsum est & illud quod sequitur, Deo dicente: posui vectem & ostia. Aliter, quis conclusit ostiis mare: Sæculum hoc scripturæ divinæ frequenter mare appellant: ut etiam sanctus David ait: Hoc mare magnum, & spatiosum manibus. Item: Qui descendunt mare in navibus. Et Abacuc: Misisti in mare equos tuos. Et Isaïas: Occidit cetum qui in mari est: Proinde hoc mare præceptis divinis, velut quibusdam limitibus sacrorum eloquiorum concluditur: ut de utero cordis sui, ubi cogitationibus velut ex femine, curas atque illecebras mundiales voluptatum, & delectatione concipiebat, jam non in opus quasi parturiendo erumperet: seque effunderet in diversa facinora perpetrandam. Et ideo cum vidisset Propheta mundum credentem Deo, hoc bonum in se continentia possidere, gratulans ait ad Deum: Tu confirmasti in virtute tua mare. Mundum dico fidelem sanctæ Ecclesiæ populum: qui mare specialiter dicitur, & habitat in hoc mundo. Et iste est ille mundus fidelium: de quo Dominus ait: Sic enim dilexit Deus hunc mundum: ut filium suum unigenitum daret pro eo. Est & mundus incredulorum: de quo similiter Dominus ait ad discipulos suos: Si mundus vos odit: scitote quia priorem me odio habuit, &c. Sic itaque duos mundos populorum in hoc corporali, & in animali mundo dicimus habitare: qui & duo maria secundum exemplum superius positum dici possunt, ab hoc scilicet mari aquarum metaphoricòs nomen accipientes, quia & domus bona sive mala, & civitas optima, sive pessima. Mare verò tropicòs dicuntur populi fluctuantes, qui in hac vita inquieto motu incertoque fluctant. Cum ponerem nubem vestimentum ejus, & caligine illud velut pannis infantie obvolverem. Nubem omnia operientem Spiritum sanctum, creaturæ omnibus infusum ac superfluum accipiamus, de quo ait: Spiritus Domini superferebatur super aquas. Caligo autem quicquid est inane trans mundum: ubi levitas est, id est, retro defectus intelligi potest. Moraliter autem juxta auctoritatem scripturæ, nubes sunt unufquique veritatis annunciator. Horum igitur verbis consolatoris atque doctrina, rotando desuper, ait Dominus, mundum fidelium ab æstu tentationum protegi, eique umbram supra promissionem æternæ beatitudinis præbui: hoc est, vestimentum per sanctos meos ministris Evangelii ei super mare populorum expandi: ne videlicet infideli caumate torreretur. Quod etiam mare populorum intra prædicationem perfectam Evangelii positum, propter morum infantiam in quibusdam lactea doctrina, velut vilioribus vestimentis operitur, eo quod facratoria mysteria non valeant intueri: quæ sunt eis intelligentiæ involuta caligine. Circumdedit illud terminis meis: & posui vectem & ostia. Hucusque venies & non procedes amplius: & hic confringes tumentes fluctus tuos. Terminus, inquit Deus, mandatorum meorum, prædictum mare, intra unius fidei confessionem congregavi atque conclusi, & ad condensandum se, fortissimum illi vectem charitatis opposui: ostia quoque infidelitatis obstruxi: ut quantalibet tempestatum ac persecutionum violentia, defixos obedientiæ limites transcendere compellatur. Nunquam charitatis meæ circumseptæ transiliat: cui dixi: Hucusque venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Id est, si qui forte cogitationum malarum fluctus te intra pelagus tui cordis exagitant, ventusque validus pressurarum te funditus commovere pertentat, de statu quoque tuo in aridam siccitatem, velut in arenas steriles impellat: Hæc munimenta fidei, & charitatis meæ cave ne transeas: & ita fiet ut minaces venti insurgentes allisi in petra validissima dissolvantur.

Nunquid post ortum tuum præcepisti diluculo: & ostendisti aurora locum suum. Hoc Dominus ait ad Job quod conditaurum ac secretarum rerum suatum per gyros suos recurrentes ad ordinata loca, redire quotidie ipse disponat: & idcirco Job arguitur, qui Deum factorem & gubernato-

rem rerum omnium diceret nullo moderamine æquitatis operatum: & quasi ita dicens ait ei: Tu qui valde sapientem te arbitris, & quasi cœqualis lucem meam fueris fabricatus, & de meis judiciis disputare posse credis: si elementa astrorum præceptum impleant creatoris, te forsitan disponente mysterii sui pergunt cursum: cum ista prius quam tu in Adam per me existeres sint creata. Aliter: Hoc diluculum Salvator noster est: qui & sol justitiæ appellatur. Ipse calore fidei & splendore gratiæ suæ, Ecclesiam, mundum scilicet rationalem illuminat. Igitur nunquid tu Job præcepti huic diluculo, ut oriretur de cælo, resplendens his qui sedebant in tenebris & umbra mortis: quemadmodum ergo tu Job post initium tuum præcipere non potuisti æternis, ut mundo in errorum tenebris constituto esset diluculum: ita nec post mortis occasum ejus, resurrectionis & locum gloriæ ejus in dextra patris sui ostendere potuisti: quem post mortem quam sponte susceperat, ad me iterum revocavi. Sicut ipse Dominus Jesus ait in Evangelio: Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius.

Et tenuisti concutiens extrema terra: & excussisti impios ex ea? Potest hæc terra Ecclesia intelligi: de cujus fundamentis Dominus superius dixit: de qua in extremis terræ, id est, in novissimo sæculo excutiendi sunt peccatores: ita ipse Dominus ait: Ecce mandabo, & concutiam in omnibus gentibus domum Israel, sicut concutitur triticum in cribro. Deus ergo qui secundum Prophetam mensus est aquas pugillo, & cælos palmo ponderavit, & tribus digitis terram appendit, ipse pro magnitudine utraque manu tenens margines terræ: quasi cribrum huc atque illuc concutit, sive excutit tanquam vestimentum: ut impios velut paleas, & lolium excutiat à frumento iustorum. Proinde hæc omnia operantis non solum fortitudo, verum & justitia demonstrat: & inde est quod sancto Job Dominus cum increpatione loquitur: quare dixerit innocenti sibi pœnam acerrimam tentationis illatam. Secundum moralem verò sensum intelligentiæ loci hujus, ut ætumo facilius exitus est: ut terram interpretemur naturam humanam: quia ab humo homo dictus est: & extrema sint, sanctorum vita: quia in carne positi, sine carnalibus illecebris vivunt. Et ideo in extremis terræ dicuntur de terrenis actibus euntes, non in medio tanquam in tota carne viventes. Hæc igitur extrema, sive fines terræ in manu Domini sunt: sicut ait Propheta: Quia in manu ejus sunt omnes fines terræ: quos hic ait Dominus se tenere atque concutere, ut tremant à facie ejus, sicut de eo Propheta ait: Qui respicit terram, & facit eam tremere. Erit de terra eorum excutit impios: quos utique execrandos mores intelligimus vitiorum. Excutit ergo Dominus à sanctis suis hujus mundi impios: quando eos ab illis purificatos, constituit innocentes. De talibus impiis, & peccatoribus Propheta dicebat. In matutino, id est, in cognitione scientiæ Dei, fidei in me lucerna nascente, interficiebam omnes peccatores terræ, ut disperderem de civitate Domini: qualibet utique anima sancta, omnes operantes iniquitatem. Sive in novissimo tenebit Deus mundum, quasi reum ad judicium suum: quo tempore extrema etiam terrarum: conscientiæ tremoræ quatentur, ubi minimos quosque in extremis terræ intelligere possumus: qui & ipsi iusto judicio Dei, ut superbi & impii de terra manufactorum excutiendi sunt. Beati enim mites quoniam ipsi possidebant terram.

Restituetur ut lutum signaculum: & stabit sicut vestimentum. Signaculum istud, anima hominis intelligitur, quæ ad imaginem Dei facta est. Expressa est in ea similitudo bonitatis Dei, omniumque virtutum decus. Hoc igitur signaculum imaginis Dei & similitudinis, per Adæ peccatum attritum fuerat & obliteratum, & rursus per Christum iterata impressione restituetur. Quod signaculum nunc quidem per fidem, & baptismi gratiam renovatur: & vita meliore, menti insculpetur. Sed in resurrectione totum omnimodò restituetur: quando sicut humani corporis lutum in incorruptione reparabitur, ita & anima cum eo pariter vestimento immortalitatis, velut stola gloriæ vestietur: Ut quemadmodum ipsa gloria, & incorruptio immortalitatis, id est, Christus manet in æternum: ita & is qui ea indutus fuerit, gloriosus sine fine permaneat. De quo vestimento respiciens ad lutum carnis suæ, Apostolus ait: Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immorta-